

رازها و نیازهای کودکان

مراکز شبانه‌روزی

کارنامه، بددکاری بنیاد حضرت زینب کبری (س)

صدیقه توکلی (نعت‌الهی)

محمد حسین شمسایی

رازها و نیازهای کودکان مراکز شبانه‌روزی (کارنامه مددکاری بنیاد حضرت زینب کبری(س))، گردآوری و تنظیم: محمد حسین شمایی ۱۳۴۷- صدیقه توکلی (نعمت‌اللهی)، تهران، کویر، ۱۳۹۷.
۲۰۶ ص. فیبا.

ISBN: 978-964-214-186-9

خدمات اجتماعی - ایران، خدمات اجتماعی - ایران - گزارش‌ها، مددکاران اجتماعی - ایران -
مصاحبه‌ها، مددکاران اجتماعی - ایران - خاطرات، توکلی، صدیقه، ۱۳۳۲- (گردآوری و تنظیم)

۳۶۱/۶۰۹۵۵

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۸۲۷/۳ HV۳۸۵

شماره شناسه ملی: ۵۲۵۲۲۵۹

www.ketab.ir

ISBN 978-964-214-186-9

رازها نیازنامه کودکان مراکز شبانه‌روزی
کارنامه مددگری بنیاد حضرت زینب کبری (س)

گردآوری و تنظیم: صدیقه توکلی (سمت اللهی) - محمد حسین شمسایی

• طراح جلد: سعید زاشکانی • امورشنی و مجارایی: انتشارات کویر

• چاپ و صحافی: سپیدان تهران • همان: ۵۰۰ •

• ISBN: 978-964-214-186-9 • چاپ اول: ۱۳۹۷ •

• قیمت: ۰۰۰ تومان • Email: kavirbook@gmail.com

نشانی: تهران، کریم‌خان زند، ابتدای قائم‌مقام فراهانی، کوی یکم، شماره ۳۰ - آختمان کویر

کد پستی: ۱۵۸۵۹۱۴۹۱۱ • تلفن: ۸۸۳۰۱۹۹۲ - ۹ و ۸۸۳۴۲۶۹۸ - شماره: ۸۸۳۴۲۶۹۷

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کذب و جز:

به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی)

بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است

فهرست مطالب

۱۳	پیش‌گفتار.....
۱۵	کودکان بی سرپرست در جامعه و فرهنگ ایرانی.....
۲۳	فصل اول: مددکاران.....
۲۵	تربیا سپیدپر.....
۲۵	نابسامانی سازمان تربیتی مراد شبانه روزی.....
۲۸	حرکت سازمانی و برنامه محور.....
۲۸	وظایف مددکاران.....
۲۹	مرکز نگهداری با طرح شبه خانواده.....
۳۰	نام‌گذاری‌های کودکان در مرکز شبانه‌روزی.....
۳۱	کودکان شبانه‌روزی و مسائل آموزشی.....
۳۲	وضعیت عمومی بچه‌ها در شبانه‌روزی.....
۳۲	داستان ملاقات‌ها.....
۳۳	ریاست بزرگ‌ترها.....
۳۳	حقوق و جایگاه کودکان در مراکز نگهداری.....
۳۴	ترحم‌پذیری کودکان بی سرپرست.....
۳۵	تفاوت بچه‌های خانواده و بچه‌های شبانه‌روزی.....
۳۵	استخدام و آموزش مربیان.....

۳۷	گفتگو با سرکار خانم فریده فرشچی
۳۷	گذار تاریخی بنیاد حضرت زینب
۳۷	آشنایی با خانم برزگر و تداوم همکاری‌ها
۳۸	وضعیت پرورشگاه‌ها در پیش از انقلاب
۳۹	آغاز تحول در برنامه‌ریزی و سیاست گذاری سازمان تربیتی
۴۰	بنیادسازی و تقسیم‌بندی بچه‌ها
۴۲	پای شماره ۵
۴۲	برنامه‌های راه و تربیتی جدید
۴۴	استقبال از دانش‌آموزان جدید
۴۵	جرقه‌های اولیه تأسیس بنیاد زینب کبری
۴۷	روش‌های درآمدزایی و تأمین هزینه‌ها
۴۷	اولین تجربه فرزندخواهی بنیاد زینب (س)
۴۸	ساختمان بنیاد
۴۸	یافتن خانواده‌ها و بازگرداندن کودکان
۴۹	بچه‌ها و جشن‌های نوروزی
۵۰	ورود گروه دوم
۵۱	آغاز همکاری با حسینیه ارشاد
۵۱	بازارچه‌های خبریه
۵۳	همدلی و همکاری‌های صمیمانه در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی
۵۳	سفرهای زیارتی و تفریحی بچه‌ها
۵۴	تنبيه
۵۴	روش تربیتی بنیاد زینب
۵۴	ساختار سازمانی و اوضاع مالی
۵۶	طرح شبه خانواده

۵۷	بخش پشتیبانی و مشاوره.....
۵۹	مأموریت دوباره.....
۶۰	راه‌اندازی بخش روابط عمومی.....
۶۱	تقویت بازارچه‌ها و نوآوری در روش‌های درآمدزایی.....
۶۳	چند خاطره.....

ص یقه ترکیبی (نعمت‌اللهی)..... ۶۷

۶۷	الف. آغاز همکاری با بنیاد حضرت زینب.....
۶۹	ب. مأموریت رسالت اصلی بنیاد زینب کبری.....
۷۱	پ. انتقال نخبه‌ها.....
۷۱	ت. طرح شبهه حل‌شده.....
۷۳	ث. تبلیغات و منابع مالی مراکز.....
۷۴	ج. سازمان بهزیستی و مسئولیت اداره و حقوقی کودکان بی سرپرست.....
۷۵	چ. تحلیل اجتماعی دلایل رهایی کودکان.....
۸۱	ح. بررسی امور مددکاری و مربی‌گری.....
۸۱	۱. نقش مددکاران.....
۸۳	۲. وظایف و نقش مربی.....
۸۶	۳. رابطه مربیان و کودکان.....
۸۷	خ. ویژگی‌های کودکان و زندگی شبانه روزی.....
۸۷	۱. دشواری‌های نگهداری کودکان بی سرپرست.....
۸۹	۲. نگرانی‌ها و مشکلات بچه‌های مراکز.....
۹۰	۳. بچه‌های مراکز نگهداری و نبود حس تعلق.....
۹۲	د. اصلاح نگرش عمومی به کودکان شبانه روزی‌ها.....
۹۴	۱. آسیب شناسی رفتار اجتماعی با کودکان بی سرپرست.....

۹۶	۲. واکنش کودکان به رفتارهای ترحم‌انگیز
۹۷	۳. تغییر نگرش جامعه به موضوع فرزندخواندگی
۹۸	ذ. فرایند فرزندخواندگی
۹۹	۱. خانواده‌های داوطلب پذیرش فرزند خانواده
۱۰۱	۲. شرایط فرزندپذیری
۱۰۸	۳. دوره انتقال کودک به فرزندخواندگی
۱۱۰	۴. وابستگی بچه‌ها به خانواده (پدرخوانده و مادرخوانده)
۱۱۱	۵. فرزندخوانده‌ها و درخواست شناخت هویت
۱۱۳	۶. مشکلات دوران جوانی کودکان فرزندخوانده‌ها
۱۱۶	۷. آشنایی فرزندان خوانده‌ها با یکدیگر
۱۱۷	ر. مستقل شدن
۱۱۹	چالش‌های پیش رو فرزندان مستقل شدن
۱۲۷	ز. فرزندان بنیاد
۱۳۱	زهرامهدویان
۱۳۵	ویژگی‌های معنوی کار در بنیاد حضرت زینب
۱۳۶	وضعیت مربیان و مددکاران بنیاد در آغاز کار
۱۳۷	فضای زندگی کودکان در بنیاد
۱۳۹	ویژگی‌های کودکان ساکن مراکز شبانه‌روزی
۱۳۹	نبود سازماندهی و برنامه‌ریزی
۱۳۹	تشکیل روابط عمومی
۱۴۰	برگزاری بازارچه و روش‌های درآمدزایی
۱۴۱	برهیز از ایجاد وابستگی
۱۴۲	مشکلات جسمی و نقص عضو

۱۴۳	تغذیه و بهداشت
۱۴۳	ارتباط کاری و اخلاقی با بچه‌ها
۱۴۴	مستقل شدن جوانان
۱۴۴	مسائل مدرسه و خدمات آموزشی
۱۴۵	کودکان شبانه روزی و آداب و رسوم اجتماعی - فرهنگی
۱۴۶	حول رفتاری مردم
۱۴۶	صلاح نگرش‌های فرهنگی
۱۴۹	سازدلتشیر و خاطرات شیرین
۱۵۰	سهیل آرچولو
۱۵۱	حوادث ناآوار
۱۵۳	مهری سلمان‌زاده
۱۵۳	الف. ضرورت نشر فعالیت‌های بازیگویی در بچه‌ها
۱۵۴	ب. آنگیزه‌های کار با کودکان بی‌سرپرست
۱۵۶	ب. وضعیت عمومی نگهداری بچه‌ها در شبانه‌روزی
۱۵۷	پ. مشکلات و ناسازگاری‌های کودکان شبانه‌روزی
۱۵۷	۱. پرخاشگری و رفتارهای خطرناک
۱۵۸	۲. تحلیل، انتقاد و بدبینی
۱۵۹	۳. صحنه سازی و باندبازی کودکان
۱۵۹	۴. ترحم‌خواهی
۱۶۰	ت. مراکز شبانه روزی گذرگاه موقت، نه زیستگاه دائمی
۱۶۱	ث. وضعیت درخواست فرزندخوانده
۱۶۳	ج. عوامل رهاسازی کودکان
۱۶۴	چ. روش‌های رفتار با کودکان شبانه‌روزی

- ح. بیماری و نقص عضو ۱۶۵
- خ. مشکلات در مدرسه ۱۶۶
- د. فرزندخواندگی و هویت شخصی ۱۶۷
- آزیتا سینا ۱۶۹
- فصل دوم: بخش پشتیبانی و مشاوره ۱۷۵
- هما صد ۱۷۷
- آغاز همکاری بنیاد حضرت زینب(س) ۱۷۷
- فعالسازی بخش فرهنگی ۱۷۸
- روش گزینش همکاران و شناسایی نیازمندان ۱۷۹
- طرح حامی ۱۸۱
- توسعه بخش فرهنگی ۱۸۱
- آموزشگاه فنی و حرفه‌ای ۱۸۲
- بازدهی و خاطرات در بخش پشتیبانی و مشاوره ۱۸۲
- بحث پشتیبانی و مشاوره و درآمدزایی اقتصادی ۱۸۴
- طرح همکاری بورسیه مانند ۱۸۴
- انواع حمایت از خانواده‌های نیازمند ۱۸۴
- طرح توانمندسازی ۱۸۶
- طرح مشاوره کاربردی ۱۸۷
- اهمیت و ضرورت بازگویی فعالیت‌ها ۱۸۹
- فاطمه فرجی ۱۹۱
- طرح حامی ۱۹۳

اقدامات حمایتی و بهداشتی برای زندانیان ۱۹۴

ضرورت آشنایی مردم با مراکز نگهداری کودکان ۱۹۴

مهندس عصمت دارابی ۱۹۷

مجتمع فنی بومهن ۱۹۷

گشته‌های آموزشی فنی ۱۹۸

کلاس‌های تکمیلی ۲۰۰

مدرسه کار دانش ۲۰۱

آموزش‌های کوتاه‌مدت ۲۰۲

مراکز بازپروری مادران ۲۰۳

حمایت از فرزندان اسیر دیده‌خانواده‌های از هم پاشیده ۲۰۴

www.ketabchi.com

پیشگفتار

یکی از ویژگی‌های بنابرهای سازمانی، تقسیم کار تخصصی است. در فرایند تقسیم کار، هر گروه بر پایهٔ حصص خود کارها را به پیش می‌برد. در یک سازمان خصوصی کوچک، کارش می‌شود از همهٔ توان سرمایهٔ انسانی و از همهٔ فرصت‌ها بهرهٔ بهینه برده شود.

برخی سازمان‌ها افزون بر خدمت‌های مالی، مایه‌تی نیکوکارانه دارند که در عرف عمومی ایران به آنها «خیریه» می‌گویند. در سازمان‌های خیریه گاهی به کلی داوطلبانه و اختیاری است و به ازای آن، مزدی دریافت نمی‌شود و گاهی مزد دریافت می‌شود، ولی در هر دو صورت، نگرش به کار، نگرشی از روی سخاوت و فداکاری است.

مراکز نگهداری کودکان بی سرپرست، یکی از ده‌ها گریه سازمان‌های خیریه کشورند که کاری دشوار و پرهزینه و پرحوصله به‌شمار می‌روند. کارگران و کارگران این مراکز همه با دلسوزی و عشق، کار می‌کنند و هیچ‌گاه نمی‌توان حق بی‌درستی آنان را با کارشان مقایسه کرد. دشواری کار با کودکان در مراکز شبانه‌روزی، سخت‌تر می‌شود تنها جان‌های شیفته و روح‌های بزرگ، آمادگی خدمت در این مراکز را داشته باشند.

بنیاد زینب کبری (س) به دلیل ساختار سازمانی ویژه‌ای که دارد بخش مددکاری آن، چنان طراحی شده که مددکارانش تنها به رسیدگی امور اختصاصی مددکاری بسنده نمی‌کنند، بلکه در امور فرهنگی، ورزشی و آموزشی و در لحظه لحظهٔ زندگی نیز با این کودکان و مربیان و دیگر مسئولان همراه هستند. اگر هر یک از فرزندان

در خانواده های خود با پدر، مادر، برادر و یا خواهر همراز می‌شود. در مراکز نگهداری، گروه مددکارانند که سنگ صبور کودکانند و هم اینانند که در دوره‌های گوناگون زندگی از رفتن به مدرسه، فرزندخواندگی، ازدواج، مستقل شدن و زندگی خانوادگی جای یکایک اعضای اصلی خانواده را پر می‌کنند.

بنیاد زینب کبری از سال‌ها پیش در پی آن بود تا این پیام را به جامعه منتقل کند که این کودکان با کودکان دیگر تفاوتی ندارند و باید نگاه‌های ترحم‌آمیز را از آنان برداشت. در همین راستا تجربه‌ها و خاطرات مدیران، مددکاران، مربیان، کودکان و مادران جوان این مرکز را در قالب چند کتاب منتشر می‌کند تا هم گزارشی از کارنامه خود ارائه کند و هم تجربه‌هایش را به دیگر مراکز و مددکاران و مربیان انتقال دهد؛ از این رو، در کتاب حسرت، همگام با فعالیت‌ها، زندگی‌نامه و خاطرات سرکار خانم فاطمه بزرگر (ابتکار) به بررسی بنیاد زینب کبری چگونگی تشکیل و ادامه کار این بنیاد بررسی شد و اینکه زمین بر این سلسله، تجربه‌ها و خاطرات مددکاران این مرکز را تقدیم جامعه می‌کند تا این توضیح که گردآوری همه فعالیت‌های سی ساله بخش مددکاری یک مرکز بزرگ امکان‌پذیر نیست؛ افزون بر آنکه چند تن از اعضای هیئت امنا که نقشی اساسی در پایه‌گذاری و پایداری بنیاد حضرت زینب کبری داشته و دارند و نیز پاره‌ای از مددکاران این مرکز، فراموشی به سه کرده و خواستار پوشیده ماندن نام و کارشان بوده‌اند. با این حال، مسئولان بنیاد حضرت زینب کبری و همکارانشان در این بنیاد وظیفه خود می‌دانند در همه حال از کوشش‌ها و زحمات این بزرگوران به ویژه سرکار خانم اعظم حدادی و زهرا کاشانی از اعضای هیئت مؤسس و هیئت امنا قدردانی کنند. همچنین از زحمات خانم‌ها یاسمن، فاطمه، سحر و ریحانه فداییان سپاسگزاری می‌شود که کار پیاده‌سازی فایل‌های صوتی گفتگوها را با دقت و سرعت به انجام رساندند.

در روزهای پایانی آماده سازی این کتاب سرکار خانم اعظم حدادی، پس از عمری خدمت خالصانه، چشم از جهان فرو بست و به دیدار پروردگارش شتافت. در گذشت او بی‌گمان ضایعه دردناکی برای همکارانش در بنیاد حضرت زینب و جامعه نیکوکاری کشور است. یادش همواره گرامی باد.